

## ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:  
 Egész évre... 16 kor.  
 Negyedévre... 4 «  
 Helyben háshos hordva:  
 Egész évre... 20 kor.  
 Negyedévre... 5 «  
 Vidékre postán szállítva:  
 Egész évre... 24 kor.  
 Negyedévre... 6 «

# TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és  
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:  
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésre visszafelad  
 vagy megöröklésre nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a  
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 3 fillér.

## Nagy problémák előtt.

(P) Csak a vak nem látja, hogy a koalíciós programot immár tulszárnyalta az idő. A fejlődés törvénye föltartóztalan erővel hajt elénk oly nehéz kérdéseket és nagy problémákat, amelyek kívül esnek az átmeneti kormányzás megszabott keretein, de a melyeknek megoldása elől kitérnünk nem lehet.

Ilyen például a katonai kérdés, amelyet a külpolitikai helyzet tesz aktuálissá és ilyen a bankkérdés, melyet a törvényben megállapított határidő állít előtérbe. Mind olyan dolgok, a melyekre nézve a koalíciós pártok fenntartották maguknak a szabad elhatározás jogát s a melyeket természetüknél fogva, nem lehet ideiglenes rendszabályokkal, átmenetileg rendezni, hanem vagy véglegesen, vagy legalább hosszabb időtartamra meg kell oldani, mert másként nyugodt, szilárd kormányzás és sikeres parlamenti működés el sem képzelhető.

Uj megállapodásokra van tehát szükség, a mi, magyarán mondva, új pártalakulást jelent.

Hallunk jelszavakat a 67-es párturalom restaurálásáról. És másfelől találkozunk azzal a tendenciával is, hogy a függetlenségi párt vesse föl a hatalmi kérdést s egyszerűen kinullázza a többi szövetséges pártot, pusztán a többségi erőre támaszkodva, ragadja a saját kezébe a kormányzás gyeplőjét.

A két szélsőség között, mint rende-

sen, itt is a középen van az igazság és a helyes út.

Ha érzelmi hurokat akarnánk pengetni, arra figyelmeztetnénk a függetlenségi tuzókat, hogy rut hálátlanság, mondhatni perfidia lenne, ha azokkal a 67-es szövetségesekkel, akik nehéz napokban hűségesen együtt harcoltak a függetlenségi táborral és hazafiságuknak fenyes tüzpróbáját szolgáltatták s két választáson át igen nagy szolgálatot tettek a függetlenségi pártnak, most, amikor talán a nagy küzdelmek eredményét lehet majd bekasszálni, úgy bánnának, mint a kifacsart citrommal.

Ám sokan azt tartják, hogy a politikában nincs helyük az érzelmi momentumoknak, Egyszerűen a józan észre apellálunk tehát és azt mondjuk, hogy ha hajlandósága lenne is a függetlenségi pártnak önző hatalmi politikát folytatni, aligha lenne módjában azt végrehajtani. Mért ne feledjük, hogy a függetlenségi párt mindig a forradalmi törekvések és titkos tendenciák gyanujában állott; s történelmi igazság, hogy a koalíció azon a réven jutott a közhatalomhoz, hogy a korona megkülönböztetett bizalommal viseltetett a koalícióban helyet foglalt 67-es elemek iránt.

Örvendetes tény ugyan, hogy a függetlenségi párttal szemben az említett alaptalan gyanu sokat enyhült, de talán még ma sem oszlott el tökéletesen azokban a régiókban, ahol sorsunk intézésére a hatalom erejével gyakorolnak befolyást. Már pedig a nemzeti politika si-

keres folytatása csak úgy lehetséges, ha a korona és a nemzet között teljes az összhang s a törvényhozási többség és a kormány fentartás nélkül élvezzi az uralkodó bizalmát. Bizvást kimondhatjuk tehát, hogy a sikeres kormányzáshoz a függetlenségi pártnak nem elég, ha lefelé erős, hanem fölfelé is erősnek kell lennie; ezt pedig ez idő szerint még mindig csak úgy biztosíthatja, ha munkatársai sorában továbbra is ott maradnak azok a 67-es államférfiak, akik az áthidalás munkáját végzik a függetlenségi törekvések és a bécsi tradíciók között, s akik nemcsak a király bizalmát élvezik, hanem — mint Apponyi á minap mondotta, — »Európa előtt is személyes hitellel bírnak.

Gondolni kell továbbá arra, hogy a magyar nemzeti állam konszolidálásának künn és benn annyi az ellensége, mint a fűszál s ezek az ellenségek éppen most, a mikor a nemzeti politika lassan, de szemlátomást eredményesen kezd előnyomulni, fokozott erővel, szinte lázasan dolgoznak ellenünk. Nem üres jelszó; tehát az, hanem valóságos aranyigazság, hogy most minden jó magyar hazafinak szorosan össze kell tartani, ha nemzetünk jövőjét biztosítani akarjuk. S a koalícióhoz tartozó és hazafiságban immár kipróbált 67-es elemek az erkölcsi, szellemi és anyagi erőnek olyan kincsét egyesítik magukban, hogy ezt a nemzeti erőt az ország abban a nagy állami és társadalmi építő munkában, amely reánk vár, nem nélkülözheti.

Ám ugyanezen 67-es államférfiak se

## „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

### Felszín alatt.

Írta: Stnárt Blöfeld.

Az »Empress Theatre« színpadán az olasz zenekar utolsó akkordja is elhangzott s az ügyelgők csoportja a dobogó felé tódult. Amint a zene elmúlt, a hallgatók zömén a várakozás néma figyelme látszott.

A tömeg által önkéntelenül okozott neszt s egyesek kritikai megjegyzését elfojtva kimondhatatlanul kedves női hang hallatszott. Néhány percen át lehetetlen volt megítélni, hogy honnan, merről is jő ez a gyönyörű zene, de előre igyekeztem mindaddig, míg végre kinyújtott nyakkal azok feje fölött is elláthattam, kik előbb jöttek s kik a kedves énekesnővel szemben foglaltak helyet. Az énekesnő elfordította arcát s így nem láthattam egyebet, mint azt, hogy talán szép. Arcbőre majdnem olajbarna; kedves és bájos, de nem éppen dus haja volt, mely a délurópai fajnak egyik kiváló sajátága.

Megfordultam és sejtelmem nem csalt; a műsoron nyomtatott név olaszra vallott. Miközben az alig husz éves leányka dalát folytatta, a nézőközönség felé fordította arcát. Látszott, hogy éneke lényét, egész lelkét le-

kötve tartja. A nevető gyermek ujjongása a szenvedélyes szerelem fuldokló keservére változott s a dallam változtával a hallgató is csak a fiatal élet keserves bánatát érezte végig. Mintha bocsánatot kért volna a mulatni jött hallgatóitól; mintha részvétüket kérné, segítsenek baján, lelke mélységes fájdalomán.

Képtelen voltam minden mozgásra; a leányka egész lényé átáramlott a tömeg lelke világába. Még a férfiak is elbűvölve hallgatták s mikor a télelmet, rettegést eláruló utolsó verssek elhangzottak, önkéntelenül azt várta mindenki, hogy menten a boszu villámának kell lecsapnia.

Azután — percnyi szünet után — az elfojtott lelkesedés kitért. A leány leült a színpad háttérében levő padra és — valóban nem volt csalódás, amit láttam — a félelem valódi környei csillogtak meg sötét szemében.

A nép nem akart lecsendesedni; egy férfi állott a hátam mögő; a tömeg pedig, bár vége volt a dalnak, nem akart megelégedni vele. A leány felemelkedett s előre jött. A taps és tetszésnyilvánítás még jobban növekedett. De nem akarta megismételni énekét. Mindenfélé köszönt, meghajtotta magát. Majd amint az én oldalam felé fordult, arckifejezése hirtelen megváltozott. Minden csepp vér elhagyta arcát s mintha a hallgatóság fején keresztül akart volna törtetni, végső erőfeszítéssel végigcsé-  
 dobogón. Abban a percben félrelékött az az ember, ki az ének befejezése idején érkezett a hátam mögé.

— Nagy Isten! hiszen ez Pianita! — kiáltotta halk hangon, mikor a leányka felénk fordította arcát.

Ugy látszik, hogy kivülem senki se hallotta e szavakat. Figyelmemet most a lány kötötte le, kit a jelenlevők valamelyike rögtön gondozása alá vett. Az volt az impresszióm, hogy a szomszédom is a dobogó felé akart rohanni. Másik önkéntelen mozgása azonban távozásra készítette. Ennek a néma megismerésnek sem volt más tanuja, csak én.

A férfi azonban észrevette, hogy figyelmem feléje irányult. Fiatal ember volt még; valami jó módu angol benyomását keltette bennem. Egy pillanatra benső megelégedés tükröződött arcán. A tömeg látván, hogy a lány kellő gondozásban részesül, lassan eloszlott s mi ketten magunkra maradtunk.

— Ugy-e különös dolog? — jegyezte meg. — Valamikor ismertem.

Beszédbe elegyedtünk. De nem hittem el neki, sőt ösztönszerűleg megéreztem, hogy ha ismeretségük a férfi életében sokkal többet, sőt talán mindent jelentett. A sajnálkozás érzete támadt fel bennem, bár a rövid beszélgetés folyamán arra a meggyőződésre jutottam,

felelnek, hogy többség nélkül nincs alkotmányosság, a többség pedig a függetlenségi párt; nekik tehát szintén nem lehet a függetlenségi párt közreműködését nélkülözniök, ha nemzetünk sorsának intézésében hazafias és sikeres missziót akarnak teljesíteni.

Mindent összefoglalva tehát a konzekvencia az, hogy azok, akik a koalícióban együtt küzdöttek és együtt dolgoztak, az állandó kormányzásban is egymásra vannak utalva, mindaddig, míg a nemzeti konsolidációt az egész vonalon el nem érjük. Bölcs mérséklettel és kölcsönös engedékenységgel értsék meg tehát egymást a küszöb előtt álló nagy problémák megoldásában is; adják meg az országnak a biztos és állandó kormányzás nyugalmát, hogy az összes hazafias elemek, a pártvillongás izgalmaitól menten, vállvetve és egyesült erővel dolgozhassanak. Mert csak két kezlet adott nekünk az Isten s ha az egyik kezünk az ellenségekkel, a másik pedig a honfitársakkal viaskodik, akkor alkotó munkára nem juthat kezünk s nemzeti létünk nagy épülete csonkán és födetlenül marad, könnyű martalékaul az enyészhetnek.

Ki meri érte magára venni a felelősséget?

**Az újévi üdvözlések.** Ez év a végét járó koalíció legujabb problémája. Együtt mennek-e a pártok Wekerlét üdvözölni, vagy pedig a függetlenségi párt külön kíván neki boldog újévet. Tegnap az a hír került közre, hogy a függetlenségi párt nem akar a hatvanhetes pártokkal együtt megjelenni Wekerle előtt s ennek azt a magyarázatát keresik, hogy most már a koalíció ugyanis mindenestre felbomlik s ezt az alkalmat használja fel a függetlenségi párt, hogy tüntessen a különállása mellett. Ma aszutan megtudjuk, hogy az egész

hogy egész komolyan azt hiszi, hogy a lány is épp oly mulékonyan érezett, mint ő.

Félóra hosszat ögyelegtünk a kiállítás területén, míg ezt a történetet elmondta. Egészen megbarátkoztunk, a leánya pedig oly mély érdeklődést kellett bennem, hogy mohón lestem a történetét.

Kis vártatva elhatároztuk, hogy visszamegyünk s a lány hogyléte felől tudakozódunk. Nem volt ellenvetése s szívesen elkísértem utján. Valami alkalmazott bevitte izenetünket s csakbamar ott voltunk a színház szobájában.

— A signora mindjárt jön, — mondta a szolgál. Hozzátette, hogy a lány csak az imént nyerte vissza eszméletét és még mindig nagyon gyöngö.

Néhány pillanat múlva belépett. Nevet nem említett senki, de hiszen ugy is tudta, kit várhat s mihelyt megpillantotta kíséretet, kitárt karokkal feléje sietett.

Mikor első ízben rátekintett, szeme pillantása rögtön elárulta, mit jelent rá ez a találkozás. O, bár ugyanazt jelentette volna a másira nézve is!

— Carissimo miol — kiáltott a leány s a férfi keblére borult.

Ez gyengéden félretolta.

— Valóban, Pianita, csakugyan meglep, hogy itt találom! Miért van itt?

A nő kissé felnyitotta fekete szemét.

— Hogy-hogy? Azt gondolta, caro mio?

Talán hogy láthassam az...

A férfi csodálkozva pillantott rá.

— Csak nem azért talán, hogy engem

kérdésnek nincsen politikai háttéré, annál kevésbbé, mert a koalíció pártjai — mégis együtt mennek Wekerlehez újévet köszönteni.

**A bécsi keresztény szocialisták és a katonai kiegyezés.** A bécsi keresztényszocialisták folyton tüntetnek a katonai kiegyezés ellen. A tüntetésekkel a lapok nem azonosítják magukat.

**Báró Schönaich lemondása.** A báró Schönaich közös hadügyminiszter lemondásáról szóló hírek egyáltalán nem felelnek meg a valóságnak, mert a közöshadügyminiszter csak az esetben hagyja el helyét, ha a katonai kiegyezések nem vezetnek eredményre. A kiegyezés pedig igen kedvező mederben folyik.

## Wekerle a királynál.

Politikai körökben a legnagyobb érdeklődéssel néznek Wekerle miniszterelnök mai audenciája elé. Érdekes körülmény, hogy a király tegnap Schönaich hadügyminisztert és Bienert báró osztrák miniszterelnököt is kihallgatáson fogadta. Míg Schönaich a magyarok részére teendő katonai engedmények mellett szállt síkra, addig Bienert azt jelentette a királynak, hogy az összes osztrák parlamenti pártok a legerősebben ellenzik a magyar katonai engedményeket. Ilyen viszonyok között nem valószínű, hogy Wekerle mai audenciáján a katonai kérdésekben döntő elhatározások fognak történni.

A politikai helyzetet a mérvadó körök itt Budapesten nem látják kedvezőnek, amit főleg a bankkérdés tulerős forszírozása idézett elő. Mint értesülünk, Wekerle tegnap baráti körben nagyon pesszimiztikusan nyilatkozott a jövő politikai alakulásról.

Bécsből jelentik telefonon: Wekerle miniszterelnök, aki tegnap este érkezett ide, ma délelőtt több látogatást tett és 10 órakor kihajtatott Schönbrunnba a királyhoz. A miniszterelnök mintegy ötnegyed órát időzött a király

dolgozószobájában. A kérdezősködő hírlapíróknak a miniszterelnök azt mondotta, hogy döntő elhatározások csak újév után várhatók.

Bécsből táviratozzák: Dr Wekerle Sándor miniszterelnök tegnap este 7 órakor titkára, Bárczy István kíséretében Bécsbe érkezett. A miniszterelnök ma korán reggel fogadta a Bécsben időző Teleszky János pénzügyminisztériumi miniszteri tanácsost fél 10 óra tájban a miniszterelnök eltávozott a magyar miniszterium bankgassei épületéből. Ő felése délelőtt 11 órakor Wekerle Sándor miniszterelnököt külön kihallgatáson fogadta, amelyen a miniszterelnök a politikai helyzet időszerű kérdéseiről tett jelentést. A kihallgatás után a miniszterelnök a külügyminisztérium palotájába ment, ahol Aehrenthal Antal báró közös külügyminiszterrel hosszabb tanácskozást folytatott. A miniszterelnök előreláthatólag a délután 4 óra 40 perckor induló gyorsvonattal utazik vissza Budapestre. Félhivatalosan hangoztatják, hogy a lapoknak az a híre, mintha dr Popovics Sándor pénzügyi államtitkár ideérkezését is várnák, tévedésen alapul.

Bécsből táviratozza tudósítónk: A király ma Schönbrunnban maradt és délelőtt tizenegy órakor Wekerle Sándor magyar miniszterelnököt külön kihallgatáson fogadta. Wekerle jelentést tett az uralkodónak különböző folyó ügyekről, de aligha téves az a feltevés, hogy a kihallgatáson a bankkérdés és a katonai kérdések is szóba kerültek.

Wekerle a királynál egy órát időzött. Az audencia után a miniszterelnök osztrák újságírókat fogadott, akiknek kijelentette, hogy a kihallgatás csupán az általános politikai helyzetről szólt. Jelentést tett a jelenlegi politikai viszonyokról és ezzel véget ért a kihallgatás.

A további társalgásunk folyamán tanúsított nyugalma mindkettőnket lefegyverzett.

— Hát megnősültél! — nagyon keményen hangzott az a nevetés. Majd, kis vártatva: — Jó, lehet, hogy holnap meglátogatlak.

Nagyon szertartásosan bucsúztunk, elhagytuk a kiállítás területét s hazamentünk. Mielőtt elváltunk, kicseréltük névjegyeinket s megígérttem neki, hogy majd meglátogatom. Leonard Méthuennek hívták s a kormányzóság tisztviselője volt.

A következő hét folyamán egészen megfeledkeztem róla, hogy megtegyem az ígért látogatást. De a hírlapok iszonyu kegyetlenséggel emlékeztettek rá, elbeszélvén a West Endben lefolyt véres tragédiát.

A hírlapok értesítése szerint egy Mr. L. Méthuen nevű fiatal embert lakásán átdőfött mellel, holtan találtak meg, a gyilkosság fegyverét, a véres stíletet pedig egy szintén holtan mellette fekvő olasz lánynak a kezében. Világos, hogy a lány részéről elkövetett gyilkosság és öngyilkosság esete forog fenn. A leányban a kiállítás területén működő művésznét ismerték fel. Tettének okát nem tudják.

En azonban tudtam. Lehet ugyan, hogy csalódtam, de én, a magam részéről, az áldozatok egyikét sem okolhattam. A két természet, a hideg- és a forróvérű, éppen csak más-más szempontból ítélte meg az életet.

felkeressen, Pianita? Hiszen tudhatja, hogy az jóra nem vezethet.

A nő félrefordult, de szemében egész lelke visszatükröződött.

— Pedig éppen azért; csak nem élhetek mindig nélkülöd?

A férfi most vette csak észre, hogy a dollog sokkal komolyabb, mint a minőnek eleinte látta. Majdnem esdő pillantást vetett rám. Én meg az egész idő alatt szótlan tanuja voltam a jelenetnek. Nem volt alkalom rá, hogy bemutatkozhassam s a leány sokkal izgatottabb lelkiállapotban volt, semhogy észrevegye az idegent.

Az egész szerelmi történet minden egyes szomorú jelenetével együtt ott játszódtott le a szemem előtt.

— Jó, jó, — felelte a férfi. — De hiszen tudja, hogy — s tréfásan megfenyegette az ujjával — házas ember vagyok...

Az utolsó szavak elkerülték a figyelmemet, a melyet teljesen lekötött a nő arcvonásainak kifejezése. Az első percben azt hittem, hogy a kedvezőtlen hirre ismét el fog ájulni. De nem! Nem ez volt az arckifejezésben. A véghetetlen szerelem, melylyel szemét ráemelte olyan érzésnek adott helyet, mintha ez az újság nem egészen váratlanul érte volna, de mintha görcsösen, utolsó szalmaszálként kapaszkodott volna bele az ellenkezőjének reményébe. De ez a megfigyelésem csak pillanatnyi volt. Félrefordult s a hirtelenül magára erőltetett hidegség jóformán tragikusabb volt a bosszu érzeténél, melyet azelőtt szemében felcsillámlani véltem.

## UJDONSÁGOK.

### Karácsony éjjelén.

Ha szép a virág-illatos májusi éjjel, ha szép a forró csókot lehelő nyári éjszaka, ha szép az érlelő őszi éjjel, nem szebb-e a szeretet éjszakája? Amikor éjjelkor mintegy varázsütésre ünnepel a világ, amikor minden szivben a szeretet virága bontja a legszebb rózsákat és amikor kihál a bosszu, a harag, a gyűlölet, a munka és minden sziv csak egyet dobog, hogy:

— Megszületett.

Ez a legszebb éjszakája az évnek, a szeretet legtökéletesebb emberének, Jézusnak megérkezési éjszakája. Lehullanak a vezeklés szürke ruhái, pompázó köntöst öltenek az emberek és hirdetik, hogy:

— Megszületett.

És a szeretet eme legszebb éjszakáját ma ünnepeljük. Ma éjjelkor felbug a harangok hívó szava s amikor különben csendes álmukat aludnák az emberek, s kihalt lenne az utca, ma élet lesz mindenütt s templomba siető emberek fogják megélni az utcát. És a templomokban az öröm hangján szólal meg az orgona s a jövő embereket a kis Jézus fogja fogadni az ő szétáradó meleg szeretetében.

A mai éjjeli misét a székesegyházban *Széchenyi* Jenő apátkanonok fogja mondani. A Szent László-templomban a Legény-Egylet dalárdája fog karácsonyi énekeket előadni.

### Előfizetési felhívás.

Tizenötödik évfolyamába lép lapunk. Tizenégy küzdelmes évre visszatekintve, lehetetlen, hogy a múltakból erőt, reményt ne merítsünk a jövőre.

A jövő azé lesz, aki a közvéleményt irányítja.

A keresztény Magyarország becsületes és hazafias hivei nem téveszthetik szem elől, hogy Magyarország csak mint keresztény állam állhat meg s hogy az általános választói jog jegyében ujjaalakuló Magyarországon szükséges égetően szükséges a keresztény idealokkal áthatni az egész nemzetet, a legmagasabb és legalacsonyabb rétegeket egyaránt.

Az újév küszöbén tehát nemcsak az előfizetések megújítását kérjük; kérjük e mellett lapunk hathatós terjesztését. A mi lapunk legyen a mi zászlónk, mely küzdeni és győzni tudó hatalmas sereget sorakoztasson maga köré.

Az előfizetési feltételek lapunk homlokán olvashatók.

*A Tiszántul szerkesztősege és kiadóhivatala.*

\* **Jézus élete képekben.** Nagy érdeklődés mellett folyt le tegnap a Katholikus Kör első vetítő-estéje, melynek tárgya Jézus élete volt. Az üdvözítő életének kiválóbb eseményei kerültek bemutatóra, még pedig a legelső festőművész remekeinek reprodukcióiban, úgy, hogy a képsorozat egyuttal egy kis műtörténelmi tanulmány is volt. A vetítés kitűnő, a képek élesek, kifogástalanok. Érdekes és a képekhez kapcsolódó magyarázatot dr. *Pataky Arnold* theologiai tanár tartott. Tekintettel az érdeklődésre, karácsony másodnapján szombaton délután az előadást megismétlik s ekkor *délután 5 órakor* fogják kezdeni. Az előadás a Körnek Szilágyi Dezső-utcai fűtött dísztermében lesz; belépti-díj a kör tagjai számára 20 fillér, másoknak 40 fillér. A szombati előadáson mozgókép is kerül bemutatásra. Ezen az elő-

adáson dr. *Némethy Gyula* fog szerepelni, mint előadó, aki a bemutatásra kerülő képeket műtörténelmi szempontokból fogja méltatni.

\* **A háztulajdonosok mozgalma az új adótörvény ellen.** A kereskedelmi és ipari körök már állást foglaltak az új adótörvény javaslat ellen s rengeteg felterjesztés, memorandum érkezett e tárgyban a kormányhoz. Most a háztulajdonosok érdekeinek megvédése céljából indult mozgalom Nagyváradon. Ezt azonban eredménytelennek tartjuk már csak azért is, mert elkéselt arra, hogy a nagyváradi mozgalom szélesebb körben nagyobb érdeklődést keltsen a képviselőház tárgyalásáig. A mozgalom megindító Karácsony másodnapján értekezletet tartanak, amelyre a következő felhívást bocsátották ki a háztulajdonosokhoz:

Háztulajdonos társainknak bizonyára sejtelmük sincs arról, micsoda merénylet készül ellenünk háztulajdonosok ellen az új adótörvény javaslatokban. És mivel a képviselőház pénzügyi bizottsága ezeket már le is tárgyalta és meg is szavazta, most már elmondhatjuk, hogy a kés a torkunkra van téve. Ne várjuk meg tehát, hogy a képviselőház ezt a káros határozatot szentesítse, hanem a 12-ik órában emeljük fel ellene szavunkat. Hogy háztulajdonos társaink ezt a veszedelmet megismerjék, elhatároztuk: hogy egy felolvasás útján megismeressük velük azokat a veszélyeket, melyeket ez a javaslat rejt magában. Sokkal haszontalanabb dolgokat is szokott a kormány előbb az érdekelte polgársággal részint direkt, részint ánkétek útján közölni, de bezzeg nem alakított adóügyi ánkéteket. Hogy tehát a 12-ik órát is el ne mulasszuk, felkérjük tisztelt háztulajdonos társainkat, hogy annak a hajmeresztő igazságtalanságnak meghallgatására és az ellene tendő lépések megbeszélése és elhatározása céljából a nagyváradi kereskedelmi és iparkamara székházában (Teleky-u. 11.) szombaton folyó hó 26-án délután 4 órakor megjelenni sziveskedjenek. Dr. *Hoványi Géza*, *Reismann Mór*, *Kappa Pál*.

\* **Kinevezések és áthelyezések.** Az igazságügyi miniszter *Kartsmaros Sándor* nagyváradi törvényszéki joggyakornokot és élesdi járásbíróhoz jegyzővé nevezte ki. — *Kolmáry Dezső* élesdi járásbírósi jegyzőt pedig a járásbíró mellett alkalmazott ügyészé megbízottnak állandó helyettesévé rendelte ki. Ugyancsak az igazságügyi miniszter *Bárd Béla* nagyváradi törvényszéki jegyzőt a veszprémi törvényszékhez helyezte át.

\* **A tűzoltó intézmény rendezése.** Az önkéntes tűzoltó egyesület parancsnoksága átiratot intézett Nagyvárad városához, amelyben örömet fejezi ki, hogy a városi tanács tervbe vette a tűzoltó intézmény újjászervezését és a tültés rendezését. Tudatja egyben, hogy az önkéntes tűzoltó-egyesület saját pénztárából 400 koronát utalt ki, amelyből egy 18 méteres tolólétrát és egy légnomattal felszerelt füst-álarc készüléket szerez be. — Bizony ezekre a felszerelésekre nagy szükség van, mert a tűzoltóknak egy megfelelő tolólétra sem áll rendelkezésükre. Csak azután a város is mielőbb szerezze be a még szükséges tültőszereket.

\* **Karácsonyfa-ünnepélyek.** Ma este köszönt be a szent karácsony ünnepe. A családoknál meggyulnak a karácsonyták apró gyertyái s örömet hoznak a kicsinyek és nagyok szívébe. A jótékony szívek gondoskodnak, hogy azoknak is részük legyen az Üdvözítő születésének örömmünepében, akik árván, betegen, elhagyatva nélkülöznek a kedves családi otthon melegét. Ma, ünnep szombatján délután szép karácsonyi ünnepélyek lesznek a zárdákban, to-

vábbá a városi árvaházban, az Erzsébet-árvaházban, a gyermekkórházban, a kózkórházban, az elmeegógyintézetben. A városi árvaház ünnepélyére vonatkozólag a következők közlésére kértünk fel:

Mindazon nemesszivű adakozóknak, akik kegyes adományaikkal az árvaház karácsony-fájának felállításához hozzájárultak ezúton mondok az árvaház nevében is hálás köszönetet. Ez alkalommal egyidejűleg tisztelettel értesítem úgy a nemesszivű adakozókat, valamint az érdeklődőket, hogy árvaházunkban a karácsonyfa-felgyújtás, valamint az azzal kapcsolatos ünnepélyek f. hó 24-én (csütörtökön) délután 4 órakor fognak megtartani, amidőn is ezen ünnepélyre az érdeklődőket tisztelettel és szeretettel meghívom. Nagyvárad, 1908. december hó 22-én. *Ösv. Des Echerolles Krusper Sándorné*, az árvaház elnöknője.

\* **Az aszfaltozást jóváhagyta a miniszter.** Nagyvárad városa tudvalevőleg az utcák járdáinak aszfaltozását úgy adta ki a Magyar-aszfaltársaságnak, hogy ezekből 30000 négy-szög méter területet a Fő-utcáról felszedett ócska aszfaltból készíti s csak az ezen felüli részt készíti új aszfaltból. Mivel nyilvános pályázat mellőzésével adta ki a munkálatot a város, többben megfélebbzték a közgyűlés határozatát. A belügyminiszter döntése tegnap érkezett le a városhoz. A miniszter a felebbezéseket elutasította s a munkálatok kiadását *kívételenen* jóváhagyta, mert már a munkálatokat megkezdték. Figyelmezteti azonban a miniszter Nagyvárad városát, hogy a jövőben ilyen nagy munkáknál feltétlenül megtartandó a szállítási szabályrendelet, s a nyilvános pályázat mellőzésével kiadott munkákat semmi körülmények között nem hagyja jóvá.

\* **Nem emelik a községi adót.** Nagyvárad város jövő évi költségvetésének tárgyalását folytatta tegnap délután a pénzügyi szakbizottság. A kiadási rovat nyug- és kegydíjak tételénél dr. *Moskovits József* felvetette, hogy olyanok is huznak nyugdíjat a vároستól, akik más helyen közalkalmazásban vannak. Nézzem utána a tanács, hogy ezeket nem lehet-e megszüntetni, vagy végleg törölni. A tanács utána néz a kérdésnek. Egyik bizottsági tag felszólalására a főmérnök kijelentette, hogy a nyári szinkör mellé építendő vendéglő terve már kész s a jövő évben azt megvalósítják. *Fried Ferenc* járványkórházhoz egy külön orvosi állás rendszeresítését kívánja, mire a polgármester kijelentette, hogy már tárgyaltak e tekintetben s gondoskodnak a kérdés megoldásáról. A Keresk. Csarnok azon kérelmét, hogy az általa fenntartott felső keresk. iskola fenntartásához az eddigi 5000 korona helyett 7000 koronára emelje fel a város, nem teljesítették. *Fried Ferenc* indítványozta, hogy a szállótelepet vagy szüntessék be, vagy adják bérbe. Dr. *Hoványi Géza*, *Rimler Károly* és dr. *Moskovits József* azonban kifejtették annak hasznát és szükséges voltát s így a felvett tételt meghagyták. — A bevételi tételeket észrevétel nélkül fogadták el s megállapították a végeredményt. — A kiadás 2.352,043 kor. 52 f., a bevétel 1.900,887 kor. 92 fill. s így a hiány 451,155 kor. 60 fill., amelyet 45 százalék közköltőből fedeznek, tehát közköltő emelés nélkül állapította meg a szakbizottság a jövő évi költségvetést. A tanácskozás végén *Gerő Ármán* főkapitány kérte, hogy az általa proponált 8 lovasrendőri állás helyett legalább 4 lovasrendőri állásra vegyenek fel 6500 kor. kiadást. Enélkül a bizottság megosztja vele a felelősséget a közrendészet hiányáért. — *Rimler Károly* polgármester kéri a főkapitányt, hogy elégedjék meg azzal, hogy egy évig még elhalasztják a rendőrség szaporítását. *Fried Ferenc* rendkívüli fontosnak tartja a rendőrség szaporítását. Az előre nem látható kiadásokból fedezzék, ha másként nem lehet. — Dr. *Hoványi Géza* halaszthatatlannak tartja a

rendőrség szaporítását. Ő is azt tartja s indítványozza, hogy az előre nem láthatók rovatból vegyék a szükséges 6500 koronát. *Rimler Károly* szemfényvesztésnek tartaná, ha a 11000 korona előre nem látható kiadásokból még 6500 koronát elvonnának. A tökbség dr. *Hoványi Géza* indítványát fogadta el. — Végül az alapok és alapítványok költségvetését állapították meg.

\* **A számvevőségek visszaállítása.** A számvevőségeknek a megye hatásköréből történt elvétele óta állandóan azon fáradoznak a megyei törvényhatóságok, hogy a számvevőségeket visszaállítsák. Az elvétel után a vármegyék mikor látták, hogy a jelenlegi rendszer hátrányára van a közigazgatásnak, mozgalmat indítottak, hogy a régi rendszert állítsák vissza. A mozgalom azonban nem járt eredménnyel, mert akkor nem látták bebizonyosodottnak azt, hogy a számvevőségek valamiben hátráltatnák a közigazgatást. Azóta vártak a vármegyék és most elérkezettnek látják az időt, hogy az akkor eredménytelen mozgalmat, újra megindítsák. Jelenleg *Abonyi Tornavármegye* törvényhatósága indította meg a mozgalmat és felkért minden törvényhatóságot, hogy csatlakozzék hozzájuk s egyöntetűen kérjék a számvevőségek visszaállítását.

\* **A vő szeretete.** *Schwartz* Benjáminné Kolozsvári-u. 40. sz. a. lakásán tegnapelőtt délben megjelent veje *Rossenwasser* Henrik cipészsegéd, ki feleségétől külön váltan él. A nem valami szives fogadtatásra *Rossenwasser* azzal felelt, hogy apósát elpáholta s betétül az összes ablakokat is kiverte. Mire a megrémült háznép rendőrt hívott, *Rossenwasser* elmenekült. A rendőrség folyamatba tette az eljárást.

\* **Gondatlan kocsis.** Tegnapelőtt délután a Fűchal-palota előtt a káptalan hidegkúti gazdaságából való ígás kocsis sebes hajtás közben nekirontott *Fábián Lajos* 113 as egyfogatu bérkocsisnak s ennek kocsiját feldöntötte, összetörte s a kocsison keresztül gázolt. *Fábián* a mentők a kórházba vitték, a gondatlan kocsis ellen a rendőrség folyamatba tette a bűnvádi eljárást.

\* **A gyermekkorház választmányi ülése.** A gyermekkorház választmánya tegnap délután tartott ülést, melyen a költségvetéssel foglalkoztak. A tegnapi tárgyalás tulajdonképpen póttárgyalás volt, amennyiben két ügyet tárgyaltak. Az egyik tárgya volt a gyermekkorház kibővítésével kapcsolatos felszerelések költségvetése, melyet a választmány elfogadott. A második tárgy volt *Pohl Jenő* gyógyszerész kérvénye, melyben arra kérte a választmányt, hogy tekintettel arra, miszerint az ő gyógyszerésztára a kórház közelében lévén, a gyermekkorházba szükséges gyógyszereket tőle vásárolják. A választmány úgy határozott, hogy felszólítja úgy az Irgalmasrendi gyógyszerészt, mint *Pohl Jenőt*, hogy adjanak be ajánlatot s akkor a kedvezőbb feltételeket nyújtó gyógyszerésztárnál fognak rendeléseket eszközölni.

\* **Az idegenek lakhatási bizonyítványa.** A Nagyváradon lakó külföldieknek a törvény értelmében a rendőrségtől lakhatási bizonyítványt kell váltaniok. A bizonyítványok kiadása eddig bélyegmentesen történt. Most azonban elrendelte a belügyminiszter, hogy ezen bizonyítványok 2 koronás bélyeggel adandók ki, s a jegyzőkönyvekre, amelyeket a rendőrségnek fel kell venni a külföldiekkel, 1 koronás bélyeg ragasztandó. A rendőrség felhívja ez uton is a Nagyváradon 1896. év óta megtelepedett külföldieket, különösen pedig a helybeli szeszgyárakban alkalmazott több száz galíciai honos munkást, hogy lakhatási bizonyítványaik kiváltása végett összes okmányaikkal és 3 korona okmány bélyeggel felszerelten az

I. e. 7. számú szobában haladéktalanul, különben kiutasítás terhe alatt jelentkezzenek.

\* **Királyi kitüntetés a Szt.-Vince apácáknak.** A mária-nosztrai letartóztatási intézet lelkes és önfeláldozó gondozóinak *Wenszky M. Eugénia* irgalmasnővér főnöknővér a koronás arany érdemkeresztet, *Kérling M. Káldida* irgalmasnővér, titkárnak pedig az arany érdemkeresztet adományozta a király.

\* **A huszonöt krajoáros szenzáció.** Ma már a legtöbb lap anélkül, hogy kellő komolysággal mérlegelne valamit és meggyőződést szerezne újságírókhoz méltóan valamely ügy alaposágáról csak azért, hogy a közönséget felizgassa, olyan dolgokat röpit világgá, amelyek egyáltalán nem fedik a valóságot. Ez a felfogása van igen sok lapnak, ami mindenestre elítélendő még újságírói szempontokból is, mert ezáltal az újságok szavahihetőségét ássák alá. Nagyváradon ilyen irányt követ a »Friss Ujság«, mely többek között tegnapelőtt azt írta *Csigás Sándor* községi tanítóról, hogy brutális módon megvert egy gyermeket, aki ennek következtében beteg is lett. Utánajártunk a dolognak és kijelentjük, hdy abból a hírből egyáltalán semmi sem igaz. Dr. *Baróthy Akos* városi tisztii főorvos megvizsgálta a gyermeket, azonban azon sérüléseknek nyomait, legkevésbébbé a »Friss Ujság« által jelzett nyomokat egyáltalán nem találta. Van azonban a dolognak egy sötétebb háttere, ami a cikk íróját valóban »fekete-fekete« színben tünteti fel és ez az, hogy az iskolásgyermekek közül többektől 25 krajcárokat szedtek össze, csak hogy megjelenhessen a jelzett cikk a »Friss Ujság«-ban. A tanítók különben tegnap ez ügyben értekezletet tartottak, melyen állást foglaltak az ilyen nemtelen rágalommal szemben és kérték a hivatásuk magaslátán álló újságírókat, hogy védjék meg az ilyen alaptalan támadásokkal szemben. Ilyen információ alapján írta a »Friss Ujság« valószínűleg azt a sanda cikket is, mely a fent elmondott ügygyel egyidejűleg jelent meg a lap élén.

\* **Karácsonyi ruhaosztás.** A nagyvárad-olaszi-i róm. kath. iskola szegény tanulói felruházására *Imrik Sándor* Zoltán plébános-igazgató gyűjtőívet bocsátott ki, melynek eredménye 432 korona lett. Ebből készítettett 17 kabát, 240 korona; 30 pár csizma, 210 korona értékben. A ruhakiosztás tegnap délelőtt 9 órakor volt. *Imrik Sándor* Zoltán plébános-igazgató meleg hangu beszédet intézett a gyermekekhez. Az adakozók névsora: *Fetser Antal* 20, *Grócz Béla* 20, *Burdala Mihály* 20, *Lányi József* 20, *Gabrielly Lajos* 20, *Bognár István* 20, *Spett Gyula* 20, *Karácsonyi János* 20, *Végh Zsófia* 10, *Széchenyi Jenő* 10, dr. *Schweiger Ede* 10, *Andrássy János* 10, dr. *Némethy Gyula* 2, dr. *Lestyán Endre* 2, dr. *Pataky Arnold* 2, *Peszky Ferenc* 2, *Makkay József* 2, *Knecht János* 2, *Sal Ferencné* 10, *Papp Anna* 10, *Kapus Tiadarné* 2, *Vinkler Josefa* 4, özv. *Sürgerné* 3, *Bosnyák Gergely* 2, özv. *Nyiry Györgyné* 2, *Géczy Lajosné* 2, *Kiss Bertalan* 2, *B. Luzsinszky Lenke* 6, *Proczné* 2, özv. *Kreutz Ferencné* 2, özv. *Schmardáné* 2, *Lopuszny Gyula* 2, *Cziffra Geróné* 2, *Geiszberg Emma* 2, A jó fiuknak *Jézus* 2, özv. *Pfalczné* 2, özv. *Bereczky Gézané* 2, özv. *Kovács Béláné* 2, *Bozóky Alajosné* 2, *Ferdényi Olivérné* 2, *Isten nevében* 2, *Számborovszky Rezső* 1, *Vertán Lajosné* 2, *Szathmáry Király Andorné* 2, *Bodó János* 1, *Korn Margit* 1, *Novotny S. Alfonz* 2, *Hlatky Endréné* 2, *Fráter Imréné* 2, özv. *Tullics Józsefné* 2, *Heilinger József* 3, *Melau István* 2, *Rádl Ödön* 2, özv. *Kiss Elekné* 1, *Jézus nevében* 20, özv. *Martinek Mátyásné* 2, *Scholl Antalné* 1, *Plander Sámuelné* 1, *Bumbera Istvánné* 1, *Frisman Adolfné* 2, *Fröhlich Jánosné* 2, *Hegedüs Árpádné* 1, *Bartos Gáborné* 2, *Harmathy Károlyné* 2, dr. *Molnár Imréné* 2,

*Nesstor Józsefné* 1, özv. *Des Echerolles K. Sándorné* 2, *N. N. 1*, *Glacz Antal* 5, *N. N. 4*, *Balázsházy Bertalanné* 2, *Makucz Ernő* 2, *Novák Józsefné* 1, *Markovits Antal* 4, *Imrik Sándor* Zoltán 70 korona.

Az újvárosi iskolában ma lesz a karácsonyi ruhaosztás.

\* **Félholtra vert csendőr.** Az elmúlt este *Ujfehértón Eisenberger Sámuel* táncitanító a *Cziffra-féle* vendéglő nagytermében, tanítványai előhaladását bemutató, próbabált rendezett, melynek szomorú, véres kimenetele lett. Egy csendőrkáplár kiömlő vére festette pirosra a terem pádimentumát, miután egy ottani bosszuálló fiatal nazdálkodó vasbuzogányával félholtra verte. A véres eset éjjel, féltizenegy óra tájban történt. Javában folyt a tánevigalom, midőn kevéssel 10 óra után belépett a terembe *Szegedi György* csendőrvezető és *Keserő János* csendőrkáplár. A két csendőr a vigadók közé vegyült, majd pedig *Keserő János* csendőrkáplár táncra kérte a legszebb leányt. A daliás csendőr ugyancsak rakta a táncot, midőn észrevette ezt ifj. *Veress Gergely* fiatal gazdálkodó, ki régi haragosa a csendőrnek. Következő pillanatban:

— *Nesse* tánc — kiáltással a vasbotjával agyba-főbe ütötte a gyanútlanul táncoló csendőrt, kit nyomban elborított a vér és eszméletét vésztve lebukott a leány karjaiból és elterült a padozaton.

A vérben fekvő csendőrt még akkor is ütötte a megdühödött gazdálkodó. A vér örlési izgalmat és kavargást keltett a bálozók között, amit a fiatal gazdálkodó menekülésre használt fel. Menekülése azonban nem sikerült, mert a tömeg utánafutott és megakarta lincselni. Ha *Szegedi* csendőrvezető nem veszi oltalmába, úgy talán agyonütötték volna. A félholtra vert csendőrkáplárt beszállították a laktanyába, ahol most élet-halál közt lebeg. A bosszuálló gazdálkodó ellen pedig megtették a följelentést.

\* **Bosnyák estély.** Karácsony másodnapján december hó 26 án este nagy katonai hangverseny és tombola lesz a »Pannonia« étteremben megtartva. — A szebbnél-szebb tombola nyeremények *Büchler Márton* ur fő-uteai butorgyári kirakatában vannak kiállítva. — *Pénteken és vasárnap nagy délelőtti katonai hangverseny lesz.*

\* **Náci bácsi mozija.** A karácsonyi ünnepek alkalmából a Nemzeti Szállóda éttermében a következő mozgófénykép-ajdonságok lesznek bemutatva, és pedig péntek, szombat és vasárnap este 6 órától reggelig kitűnő cigányzene mellett. 1. Az ügyetlen pincér (kacagtató.) 2. Az ördög és a korcsáros (kacagtató.) 3. A lovászlány gaztette (életkép.) 4. Vonatrablás (szenzáció.) 5. Az új termés (bohózat.) 6. Hogyan kell a ruhát mosni? (természetes.) 7. A kis alma-tolvaj (szines.) 8. Vadászó-vadászat (sportkép stb. stb. — Kitűnő konyháról és jó kiszolgálásról gondoskodik tisztelettel a *Náci bácsi*.

## Névjegyek

a legizlésebb kivitelben megrendelhetők **SEBŐ IMRE** könyvkereskedőnél

Nagyváradon, Rákóczi-ut.

A »Pannonia« kávéházban pénteken, karácsony este, a 37-ik gy.-ezred zenekara nagy hangversenyt tart.

## SZINHÁZ.

## Heti műsor.

Csütörtök d. u.: Gül bróza.

Péntek: d. u. Koldusdiák, este: Tévelygők (premier).

Szombat: d. u. Nagymama, este: Tatárjárás.

Vasárnap: délután: Szerencsemalac, este: Zách Klára (premier.)

**Zách Klára.** Vasárnap este nagyszabású premier lesz a Szigligeti-színházban. Major Simon, Székely Sándor és Szabó Emil három felvonásos történelmi színműve: Zách Klára körül színré. A darab pazar díszítésű jelmezeiben arany, ezüsthímzésű toalettjeiben, ragyogó selegyern és bársony kosztümjeiben napok óta gyönyörködni lehet a Rákóczi-uti üzletek kirakatainál. Sejtethető, hogy milyen lázas apparátussal készülnek a darab bemutatójára. Zách Klára meg is érdemli azt az áldozatot, amelyet az igazgatóság ráfordít. Előreláthatóan a darab gyönyörű jelenetei, tőszgyökeres magyar muzsikája, költői stílusa a legnagyobb mértékben megfogják nyerni a közönség tetszését. A premier iránt nagy érdeklődés mutatkozik. A bemutató kisbérletszünetben megy.

**Tévelygők.** Karácsony első estéjén, pénteken új magyar darabban fog gyönyörködni a közönség. Színré kerül *Géczy* István új, modern népszínműve: a »Tévelygők. Ez a darab — ebben van legnagyobb kvalitása — teljesen eltér a régi népszínművek ósdi stílusától, teljesen modern hangú és modern levegőjű. A falusi nép örömet, baját buját, a modern falu megváltozott életét mutatja be a szerző művészi eszközökkel. Előreláthatóan a premier szép sikerrel fog járni.

## TÁVIRATOK.

## A venezuelai zavarok.

**London,** dec. 23. A Reuter-ügynökségnek e hó 18-áról Carracasból jelentik: A miniszterváltozást csak akkor tudatták, amidőn a fővárosba az ország belsejéből 1500 katona érkezett meg. Ezidőszertint itt élénk katonai mozgólódás észlelhető. Csapatokat szerveznek és fegyvereznek fel, miután azt hiszik, hogy az országban Castronak még hívei vannak, akik küzdenek érdekében. A Manzaneres nevű gőzöst, amely Castro tulajdona, kényszerítették, hogy La Guairában maradjon, miután a partok mentén cirkáló egyik hollandiai hadihajó parancsnoka annak elkobzásával fenyegetett, az esetre, ha az a kikötőből elmozdulna. A németalföldiek eme magatartásának következménye, hogy Ciudad-Bolivarral a személy- és teherforgalom teljesen szünetel.

**Hága,** dec. 23. A kormány sárga könyvet adott ki, amelyben megállapítja, hogy az összes hatalmak, amelyekkel a venezuelai ügyben érintkezésbe lépett, kivétel nélkül helyeselték eljárását. Miután a kormány meg van győződve, hogy saját erejére támaszkodhatik, nem kérte valamely más hatalom aktív közreműködését. A kormány azonban az összes hatalmak erkölcsi támogatását megnyerte; nevezetesen az Egyesült-Államok jelentették ki, hogy nem ütközik a Monroe-elvbe, ha Németalföld fegyveresen lép fel.

**Norfolk,** dec. 23. A Montana és Karolina nevű páncélos cirkálók lepecsételt utasításokkal dél felé elindultak. Azt hiszik, hogy Venezuelába vannak rendelve.

**Newyork,** dec. 22. Az Associated Pressnek jelentik Carracasból: Az összeesküvők pénteken Garbiras Gusman, a Castro-kabinet államtitkárának lakásában gyűlést tartottak. Itt államcsíny tervezetét beszélték meg és elhatározták Gomes alelnök, Paul külügyminiszter, Babbista tábornok és több más nagytekintélyű személyiség megölését és a kormány erőszakos átvételét. A terv kivételével Torres, Careenast, Castro volt magántitkárát, most az összeesküvés vezérét bízták meg. Gomez értesült az összeesküvésről, egyedül elment a Castro fivérének parancsnoksága alatt álló kaszárnyába és a vezért, valamint később Torres Cardenast letartóztatta. A többi összeesküvők letartóztatása Gomez barátainak hozzájárulásával történt. A Plaza Bolíván a nép tüntetve adott kifejezést a dolgok fordulatján érzett meglepődésének.

## A balkáni események.

**Konstantinápoly,** dec. 23. A kamara tegnapi ülése rendkívül érdekesen folyt le. A külföldi sajtó képviselői most először kaptak belépőjegyeket az ülésterembe. Az ülést a távirati szerencsekívánatok felolvasásával kezdték, miközben konstataáltak, hogy a francia és japán parlamenttől nem érkezett távirat. A francia üdvözlő távirat tévedésből a parlament helyett a portára ment. A parlament egyik tagja azt indítványozta, hogy a képviselők az elnyomott perzsák iránti rokonszenyüik jeléül emelkedjenek fel helyeikről és mondjanak imát a perzsákért. A Ház az imát feleslegesnek találta, egyébként azonban az indítványnak eleget tett. Nagy derűtséget keltett egy kisázsiai embernek a távirata, hogy fiának, aki a parlament megnyitása napján született, az alkotmány tiszteletére a parlament adjon nevet.

**Konstantinápoly,** dec. 23. Parlamenti körökből jelentik, hogy a felirati vita igen heves lesz. A bizottság két tervezetet készített: egy erősebbet és egy enyhébbet.

**Szaloniki,** dec. 23. Az itteni harmadik hadtest parancsnoka 20 csendőrt felsőbb utasításra Franciaországba küldött a csendőrségi intézmény tanulmányozására.

**Pétervár,** dec. 23. Izvolszky tegnap este magához hívatta a дума különböző pártjainak képviselőit magántanácskozáásra. Megismertette velük pénteken elmondandó beszédének tartamát és Ausztria-Magyarországgal folytatott tanácskozások eredményét.

## KÖZGAZDASÁG.

## A magyar bor jövője.

Egy ilyen című cikk jelent meg nemrégiben a Borászati Lapokban *Pongráts* Bélától. Vonatkozással van a francia akadémiának egyik gyűlésére, mely buzdította az embereket, hogy az emberi szervezetnek olykor-olykor szükséges izgató szerűl a bort használják. (De csakis a

jó bort!) Mert így van ez minden népfajnál, egyik a kávé, másik a teát, opiumot, khumist, különböző mérges gyökereket élvez. Hát ez az emberi természet rejtélye, mely alól nagyon kevés kivétel van. Ezek közül a leghasznosabb a bor, amely épen úgy erőt ad a lábadozóknak, mint a didergőnek, gyorsítja pulzusát.

Az orvosi tudományak is ez a nézete a hegy leve felől. Cikkirónk felhoz több példát, mikor az orvosok számos betegnek erősebb borokkal adták vissza az egészségét. Természetesen a bor fogyasztására irányuló ez a buzdítás ne arra szolgáljon, hogy »korcsmából ki korcsmából be« elvével hódítsunk a bor fogyasztása érdekében, hanem az intelligens elem, akik már a dolgok filozófiáját megértik. Az ezen tulajdonságokban szenvedőket irányítsák. Viszszatartsák az alsóbb társadalmi osztályt az »égett bor« fogyasztásától, amit közönségesen »pálinká«-nak neveznek. Mert bizony ez a legátközönségesebb ital, amelynek élvezete különféle betegségeket okoz az emberiség nagy százalékánál.

A pálinka, hogy miért fogy oly nagy mennyiségben ennek is megvan az oka. A bor élvezése sokkal költségesebb és ezt, ami alsóbb osztályunk nem bírja anyagilag, míg a pálinka hatása sokkal kevesebb költségbe is kerül és a pálinkás bácsik manipulációi, akik nemcsak a glicerint, fuchsin, de kénsav, vagy közönségesen a vitriol használatától sem riadnak vissza, mert a kereslet nagyobb az olyan iránt, amelyik »jobbban füstöl.«

A pálinka eme káros hatását és nagy kelendőségét kellene a bor megkedveltetésével illetőleg olcsóbbá és jobbá tételével megszüntetni. Mert a fogyasztás azért kisebb a borból, hogy drága a rendes használatra. A nagy adó és a nagy termelési költség nem is csoda ha felszökötteti az árat. Hogy rossz a bor az italmérésekben ennek is első sorban az adó az oka, mivel az a kereskedő is hasznot akar magának és aránylag olcsón is akarja a bort mérni, hát kerül a borba egy kis Kőrözs-víz is.

Tehát ezek oly okok, melyek mind a bor italadó leszállítását vagy eltörlését kívánják. És ha még lesz is egészségügyi rendőrlégünk, amely nagyon is kellene s amely örködni vél a tulkapzsi bortermelőknél, akkor felfog virulni bortermelésünk és egészséges lesz népünk is.

**Elkallódó milliók.** Ha megtekintjük a hivatalos sorsolási jegyzékeket, azt látjuk, hogy évről-évre óriási mértékben nő a fel nem vett nyereményeknek, az úgynevezett hátralékoknak a száma. Ez azért van, mert a sorsjegybirtokos közönség felületesen vizsgálja meg koronkint a húzások eredményeit. Ennek fogva, akinek sorsjegyei és más értékpapirjai vannak, arra nézve rendkívül fontos egy megbízható sorsolási lapnak a járátása. Ilyenként ajánlható a Pénzügyi Hirlap, melynek sorsolási részét a Pénzügyi Utmutatót úgy a magy. kir. belügyminiszter, mint a magy. kir. pénzügyminiszter és a magy. kir. kereskedelemügyi miniszter mint megbízhatóan és pontosan szerkesztett lapot hivatalosan ajánlották. A lap olcsó, mert egész évre az előfizetés csak 5 koronába kerül és ezért még január elején minden előfizető kap egy Pénzügyi és Tőzsdei Évkönyvet, a mely sok hasznos tudnivalón kívül közli a hivatalosan kimutatott hátralékosok azaz azon sorsjegyek számait, amelyek bár régebben kisorsoltattak, kifizetésre bemutatva még nem lettek. Az 5 korona előfizetés a kiadóhivatalba küldendő be postautalvánnyal (VII. Rákóczi-ut 44. szám alá.

**A gabonatözsde határidői.**

— Délután 4 órakor. —

Budapest, dec. 23.

Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt.	—	10.38
Rozs okt.	—	8.96
Zab májusra	—	—
Zab okt.	—	7.04
Tengeri máj. 1908.	—	6.85
Tengeri jul.	—	6.69

**Ertéktözsde.**

— Délután 4 órakor. —

Budapest, dec. 23.

Osztrák hitelrészvény	—	631.25
Magyar hitelrészvény	—	748.—
Leszámitoló bank	—	743.75
Rimamurányi	—	561.50
Osztrák-m. államvasuti részv.	—	692.25
Közuti vasut	—	552.—
Városi villamos vasut	—	269.—

**Hivatalos árfolyamok.**

A budapesti áru- és értéktözsde 1908. dec. 23.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	93.25
Magyar koronajáradék	—	82.75
Magyar földterherment. kötvény 4. sz.	240.—	—
Horvát-szlavon földterherment. kötvény	95.50	—
Magyar nyereség sorsjegy kölcsön	93.50	—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcsön	94.50	—
Osztrák járadék papirban	—	186.—
Osztrák járadék ezüstben	—	145.—
Osztrák járadék aranyban	—	97.25
Osztrák korona járadék	—	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek	—	116.50
Osztrák magyar bankrészvény	—	197.50
Magyar hitelbank-részvény	—	150.25
Osztrák hitelbank-részvény	—	730.—
Magyar hitelrészvény	—	748.—
London vista	—	631.50
Páris vista	—	689.50
20 márkás arany	—	23.51
20 frankos (Napoleon)	—	19.02
Német birodalmi márka	—	117.96



REGÉNYCSARNOK.

**EMIKE.**

IRTA:

HAJDU IMRE.

(Folytatás.)

16.

Volt ezután napokig tartó keresés, lótas, futás, perpatvar; de biz a kanál csak nem került ki, olyan ember pedig sehogysem jelentkezett. aki azt talántán eltakarította s most bűnét megbánva, vissza szándékozna adni, már unni kezdték a cselédek a keresést, nem is keresték többet, hanem szépen kibékéltek egymással s abban állapodtak meg, hogy közösen meg fogják venni a kanalat, mert hiez' a kárnak ugysem akar gazdája akadni.

Körülbelül két hét mulhatott el a fentebb leirt konyhai események után s a válságos időpont, melyen beszélyünk fonalát újra megragadjuk, ugyanaz napra esik, amidőn a tervezett agarászat vala végbemenendő; most tehát előszük meg kissé az agarász compánia megérkezését, hogy tanui lehessünk egy megrovást érdemlő családi jelenetnek.

Egy ódon bőrbutorral ellátott szobába vezetem a nyájas olvasót, hol a fekete bőrbutorok barnára fénycsiszolt fáján, a régi izlés sze-

rint sárga falra átvitt tájképek, Bachusok, Vénusok, Apollók és Minervák hajdani nyomai látszanak, melyeket azonban időközben valami kaján kezek annyira eltorzítottak, hogy jelenleg igen nehéz dolog az alakok egykori ki- vagy mi-létét kitalálni; mert az említett kezek Vénusnak bicskával kötényt és pipát karmolástak, Bachusnak kiszúrták a szemét, azután nagy füleket csináltak neki; Apollónak lant helyett kulacsot, szemére pedig pápaszemeket készítettek; Minerva baglyának pedig akkora kakastollakat dugtak a farkához, hogy szinte maga is mosolyogni látszott rajta a t. istenség, mert nagyobb volt a karmolt kakasfark, mint Minerva maga kétszer; no de gyereünk tovább: a nagy tornyos tükör üvegkeretének círázata nagyobb részre erővel látszik letépve lenni, míg a három részre is kalapácsolt tükörtáblához ugy illik a megrongált üvegkeret, mint a rozsl munkált tengeriföldön a madárváz; szokott még hajdanában az ajtótol jobbra egy nagy koloncos óra állani, mely azonban megunni látszik az egyenes állást, mert jelenben ferdén fekszik a falon, mintha részeg volna vagy bánkódnék az egyik kolonca és két mutatója után, melyek hogy egykor léteztek, azt azok helyei mutatják, de hogy jelenben hol vannak? vagy hogy mikor is ketyeghetett utoljára? azt ugyancsak ember volna, aki ki tudná találni; vannak még a falakon holmi Mazeppát ábrázoló képek is, melyek őrt üvegekkel nem valami különös diszítésére vannak a szobának; no de ez végtére is mindegy, azért ezek ott függenek, ki lábbal, ki fejjel, ki pedig a falnak befelé forgatva, szegeikre kócosorok és bunkós botok aggatva, melyeknek le- és felrakosgatása következtében a szoba fala meglehetősen meg van fosztva egykori vakolatától, szóval ugy néz ki e szoba, mint a melyben a rendet egy szelid leányka szobaleányával, a rendetlenséget pedig tizenhat vásott gyermek szokta csinálni.

A fenebb leirt szobában egy tükrös asztalka előtt, Filemonné nagyságos asszony, egy körülbelül negyvenkét évet meghaladt, közép-termetű, szőke haju, fekete szemű, még mindég csinos kinézésű nő fésülködik, mellette egy, kinézése után 10 évesnek ítéltető, mezitlábos ugyan, de fülig piszkos és sáros fiu rendetlenkedik, egy szál, biz én nem tudnám kitalálni, hajdanta minő színt viselhető nadrágban és erőszakkal széttépett s kocsikenőccsel összekent ingben, nyakában pedig egy közönséges madzagra fűzött krajcáros veres nyelvű zsidóbicska függött, mely minden hevesebb mozdulatára ütényszerűleg ki- és becsapódott.

Ugyan, hagyj már békén, Misike! — zsörtöl a felbosszantott mama, — legalább addig, amig megfésülködtem, tudod jól, hogy vendégeket várunk, közöttük, amint hallottam, idegen is lesz s te mégis hátráltatsz s nem fogod átállni, ha mamádat rendetlenül találják.

— Bánom is én, ha mindjárt Garibaldi jön is ide, — rendetlenkedik tovább a vásott fiu, — mikor én egyszer a mamámat nagyon szeretem.

— Hisz én is szeretlek, csak hagyj békén, mert bizony a hajfodorítóval koppantok a körmödre.

— No la! itt van a szeretet, most mondja, hogy szeret, már is ütni akar, no hisz mondatom is, hogy nagyon szeret maga engem, mint a kecske a kést; s ezzel korántsem hagyva fel a pajkossággal, hanem megkettőztetett szorgalommal iparkodott kedves mamája szoknyáját ráncaiból kiszabadítani.

— Misi te! mondom neked, hogy elég legyen már, — fenyegetőzik a folyvást ingerelt anya; — de a fickó mit sem törődve ezzel, nyakába ugrott a gyenge nőnek s ugyancsak jobbról-balról kezdte hatalmas csókjaival ostromolni.

— Mi lett téged Misi? bizonyosan szeretnél valamit kicsalni?

— Nem én, lelkemre mondom édesanyám! csak szeretem magát nagyon s ha maga is ugy szeretne engem, mondanék ám én valamit.

— Hisz hányszor mondtam már, hogy szeretlek, csak hagyjál békén, — iparkodik ma-

gát a kifáradt nő a piszkos karok öleléséből kiszabadítani.

— Szeret ám! csak ugy mondja, hogy el-eresszem, pedig tegnap is Jósának adta a lekváros kanalat nyalogatni, pedig én tudok ám valamit, nem Jóska, hej pedig szeretné azt maga tudni, — iparkodik magát érdekessé tenni a vásott fiu.

— Hát azután mit tudsz, mondd meg, — kezd érdeklődni a gyenge mama, — hiszen, amint mondtam, szeretlek én téged is, tegnap igaz Jósának adtam a kanalat, mert az kisebb náladnál, de ha jól viseled magad, holnap neked adom, pedig turós lesz.

— Csak ugy igéri, — nyávog tovább a fiu, — mialatt anyját a kellemetlen ölelésből szabadulni engedi, pedig hej sokat adna nekem azért, amit én tudok.

— Nos, mit tudsz hát? mondd el gyermekem! nesze két garas, — ezzel zsebébe nyult s rövid keresés után, a gyászú, cérna, gomb és tűtartóval telt zsebből egy rozszant két garasost von elő, melyet a fiu markába szorít — most pedig beszélj fiam!

— Igen ám beszélnék, ha édesanyám meg nem tiltotta volna, hogy magamnál idősebb és érdemesebb emberre ne merjek vádaskodni, — sipog becsületérzést szenvedve a kis lator — pedig én azt is megtudnám mondani, hogy hol van az ezüst kanál.

Hogy a fiu által az imént kimondott néhány szó milyen lelki benyomást gyakorolt a mamára, ki végtére is csak gyenge nő volt, azt a gyakorlott olvasó minden előírás nélkül kitalálhatja.

— Tudod édes fiam? és még sem mondd meg édes anyádnak? — szól érzélgő hangon a mama, Misi fiának két összekarmolt szurkos karját görcsösen megragadva, — no ez valóban szép, ezt nem hittem volna felőled.

— Igen bizony. de ugyé mama tiltotta meg, hogy ezt nem szabad cselekedni?

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős

Dr. VUSKICS GYULA.

**Beödy Balogh Gábor****-- festőművész --****képtárlata****megnyilt a vármegyeház****nagytermében. - - - -**

A művek előnyös havi vagy negyedévi részletfizetésre is kaphatók. — A részletek: a Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának pénztárába lesznek befizetendőek. Felvilágosításokat a helyszínen szívesen ad a RENDEZŐSÉG. Nyitva: D. e. 10—1-ig, d. u. 3—1/6-ig.

DENT GLOVES ÉS FOWNES GLOVES

**A VILÁG LEGJOBB KEZTYÜI KAPHATÓK.**

**PF AFF CZÉGNÉL**

**PF AFF CZÉG VADÁSZ KÜLÖNLEGESSÉGEI MEGÉRKEZTEK**



**PF AFF CZÉG LONDON PARIS ÉS BERLINI NYAKKENDŐ ÚJDONSÁGAI PAZAR VÁLASZTÉKBAN MEGÉRKEZTEK**

**Nagy karácsonyi vásár.**

**Legcélszerűbb ajándéktárgyak**

hölgyek és urak részére.

**Külön gyermekjáték osztály.**

**Szép kivitelű gyermekjáték-ujdonságok.**

Francia babák óriási választékban és rendkívüli nagy választék játék különlegességekben, melyek legolcsóbban kaphatók

**Waldmann Ernő**

Dizsműárak, sport és utazó cikkek üzletében, Rákóczi-ut, az Orsolya-zárdával szemben.

Interurban Telefon 371.

**Eladó alma.**

Kitűnő zamatos almák  
Törökbálint, Bátul, Aranyranét, Málna, Tafata.  
Leányka  
**Schenker Mihály**

háztulajdonosnál  
Nagyvárad, Szarvas-sor 80.

Közgazdasági Korona Takarékos Hitelszövetkezet.

**Belépési felhívás**

a **Közgazdasági Korona Takarékos Hitelszövetkezet**

**II. évtársulatába.**

A második évtársulat 1909. január hó 1-én kezdődik és tagjait három éven át üzletrészenként 1 korona befizetésére kötelezi.

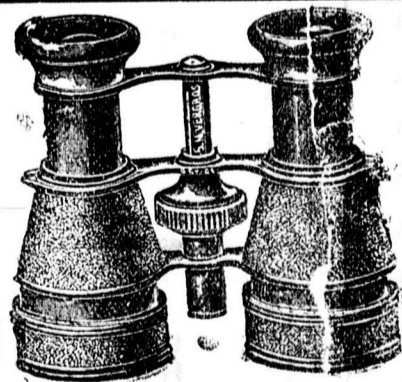
Három hónapon át történt befizetés után amennyiben a részletek pontosan be lettek tartva az összeg 1/5 részét a belevők kölcsön vehetik.

A beiratások üzletrészenként 20 fillér beiratási díj lefizetése mellett a Közgazdasági Bank Részvénytársaság (Teleki-u. 10.) üzlethelyiségében s a körözött aláírási iven történik.

A heti egy koronás üzletrészeket minden helybeli szövetkezeti tag lakására küldött, óvadékkal bíró pénzbeszedő szolgálja szedi be.

A vidéki szövetkezeti tagok befizetéseiket a postatakarékpénztár útján portómentesen teljesíthetik.

Közgazdasági Korona Takarékos Hitelszövetkezet.



Megfelelő szemüvegek orcsiptetők, francia színházi látcsövek, kipróbált hőmérők, mérnöki műszerek nagy választékban kaphatók

**Klein Húgó**

látészernél Nagyvárad, Rákóczi-út (Orsolya zárda.)

Javítások rögtön eszközölte nek!  
!! Saját műhely!

## Megnyitak a Fekete Sas nagyszálloda éttermei.

Nagyvárad valóságos látványosságát képezi a Fekete Sas éttermei és földalatti (souterrain) vendéglőhelyiségei. Pazar fény közepette a legmodernebb berendezkedés biztosítja a kitűnő kényelmet ezen helyiségekben.

Kitűnő magyar és francia konyha, kiváló bel és külföldi borok, Dréher féle dupla márciusi sör.

Társas étkezések céljára a legalkalmasabb helyiségek állanak rendelkezésre. Valóban méltán rászolgál ezen helyiség és annak fáradságot nem kimélő bérlője BENRÁD ALBERT arra, hogy a nagyközönség őt pártfogásban részesítse.

911—1908. végrh. szám.

### Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zilahi kir. törvényszéknek 1908. évi 5666—908. számú végzése következtében dr. Keller Samu ügyvéd által képviselt Mandel Herman javára Bagosi Lajos ellen 200 K s. jár erejéig 1908. augusztus 26-án foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 1659 koronára becsült következő ingóságok, u. m. takarmány, sertések, szarvasmarhák, gazdasági szerek,

dongák, hasábfá, buternemük nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a margittai kir. járásbírósa 1908. évi V.—3373. számú végzése folytán 200 kor. tőkekövetelés, ennek 1907. évi május hó 30 napjától járó 6 százalékos kamatai és eddig összesen 77 kor, 97 fillérben birólag már megállapított költségek erejéig Széplakon a széplaki erdőben leendő megtartására 1908. évi december hó 29 ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitzetnek és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. XL. 120. § értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Margitta, 1908. évi december hó 3 napján.

**Jóny Lajos.**  
kir. jbir. végrehajtó.

17202—908. Tkvi sz.

### Árverési hirdetmény kivonat.

A nagyváradai kir. törvényszék, mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Titzer Erzsébet férj. Tóth Jánosné végrehajthatónak Szime György szakadati lakos végrehajtást szenvedő elleni végrehajtási ügyében a nagy-

váradai kir. törvényszék területén levő — első sorban a szakadati 65. sz. betétben A I. 1—2. 4—II. alatt felvett beltelkes házból, szántó, rét, erdőből és közös legelő közös erdő járandóságából álló jószágtestre — 715 korona kikiáltási árban, másodsorban a szakadati 290. sz. betétben A I. 1—2. alatt felvett vizmosás és szántóföldből álló jószágtestnek, Szime Györgyöt illető fele részére, 63 korona kikiáltási árban a végrehajtási árverést elrendelte s annak foganatosítására határnapul az 1909. évi január hó 15. napjának d. e. 9 óráját Szakadati közszékházához kitzúzte.

Az árverésre kitzett ingatlanok a kikiáltási árakon kétharmad-kétharmad részen vagyis 476 korona 66 fillér és 42 koronán alul nem fognak eladatni és ha ezek az összegek meg nem ígértetnének, az árverés, mint sikertelen kitzűdött által fel fog függesztetni.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10 százaléka készpénzben vagy óvadékképes érték-papirokban letenni.

Az árverési feltételek a kir. törvényszéknél, mint tkvi hatóságnál és Szakadati közszékházánál tekinthető meg.

Nagy-Várad, 1908. szeptember hó 30. napján.

A nagyváradai kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

**Kiss András.**

kir. tszéki bíró.

## MOSKOVITS FARKAS és Társa

cipő és csizmagyár. Császári és királyi közös hadsereg szerződéses szállítók.

■ ■ ■

Nagyvárad.

■ ■ ■

### Fiókküzetek:

Nagyvárad, Rákóczi-ut Bazar épület.

Kizárólag finom különlegességek.

Nagyvárad, Kossuth-uteza Gyár épület.

Finom és közönséges lábbeliek.

Budapest, Rákóczy-ut 64. Budapest,

Andrássy-ut 17. Pécs, Király-utca 7

Petrozsény, Főtér. Sarajevo Rudolf-u. 10.

**Eredeti Gyári szabott árak!!!**

Megérkeztek az összes őszi és téli ujdonságok

Ifj. Kohn Sámuel Bémer-téri nagy áruházába,

minden cikkben, őszi és téli modell-felöltők, angol és skót kosztüm-szövetek, blouse-selymek, szörme-collior blouseok és szoknyák igen nagy választékban és rendkívül jutányos árban árusítatnak.

== A legelegánsabb és legjobb kivitelű ==

angol kosztümök, francia ruhák, őszi és téli

peluche és szörme felöltők, ez évben ismét megnagyobbított saját mütermeimben szintén rendkívül jutányos árban vállaltatnak el. Müvezető főszabász: BÖHM. J. ur, az ARVAY JÁNOS és TSA budapesti cs. és kir. udvari szállító cég volt főszabásza.

**Ifj. Kohn Sámuel Bémer-tér.**